

Tárgytematika / Course Description

Határon túli magyarság

ANTKTB3081

Tárgyfelelős neve /

Teacher's name: dr. Pongrácz Attila

Félév / Semester: 2019/20/1

Beszámolási forma /

Assesment: Folyamatos számonkérés

Tárgy heti óraszám /

Teaching hours(week): 1/1/0

Tárgy féléves óraszám /

Teaching hours(sem.): 0/0/0

OKTATÁS CÉLJA / AIM OF THE COURSE

Bemutatni a határon túli magyarság és magyar emigráció fogalmak történeti, politikai, társadalmi hátterét. Ismertetni az anyaországon kívül élő kárpát-medencei és nyugati magyar közösségek országok, kontinensek szerinti elhelyezkedését, társadalmi és kulturális életüket.

TANTÁRGY TARTALMA / DESCRIPTION

A határon túli magyarság története (a korábbi századok magyar emigrációi: A Rákóczi és Kossuth emigráció, a 19-20. század fordulójának gazdasági emigrációja, az első világháborút és az 1919-es eseményeket követő emigrációk, Trianon és annak migrációs következményei, a 30-as évek második felének politikai indíttatású emigrációi, a második világháborút követő emigrációs hullámok, 1956 és a kivándorlás)

A határon túli magyarok néprajza

a partiumi, erdélyi, bácska-bánáti és csángó magyarok (Románia)

[felvidéki magyarok](#) (Szlovákia)

[vajdasági magyarok](#) (Szerbia)

[kárpátaljai magyarok](#) (Ukrajna)

burgenlandi magyarok ([Ausztria](#))

[horvátországi és szlovéniai magyarság](#) (Horvátország, Szlovénia)

Észak- és Dél-Amerikan, Ausztrálian, Izraelben élő magyarok

egyéb szóránymagyarság

- Kárpát-medence és a világ magyarságával foglalkozó hazai és külföldi szervezetek, intézmények (pl. Fórum Kisebbségkutató Intézet, Trianon Múzeum)
- Határon túli magyarokkal foglalkozó műsorok, rendezvények, Hungarikumok (pl. Kürtöskalács, A táncház módszer, Az Aggteleki-karszt és a Szlovák-karszt barlangjai, Torockó épített öröksége, Fertő/Neusiedlersee kultúrtáj, Puskás Ferenc életműve)

SZÁMONKÉRÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE / ASSESSMENT'S METHOD

Aláírás feltétele: a tanórákon való aktív részvétel (max. 3 hiányzás a félév során).

Évközi jegy feltétele: A tantárgy folyamatos számonkéréssel zárul, amelynek a feltétele a felsorolt témákból kiválasztott előadás bemutatása.

KÖTELEZŐ IRODALOM / OBLIGATORY MATERIAL

- Balassa Iván: A határainkon túli magyarok néprajza. Budapest, 1989.
- Dobos Ferenc – Megyeri Klára: Nemzeti identitás, asszimiláció és médiahasználat a határon túli magyarság körében 2. Szerkesztette: Apró István Médiatudományi Intézet, 2014
- Határon túli magyarság a 21. században. Tanulmánykötet. Szerk.: BITSKEY Botond. Budapest, Köztársaság Elnöki hivatal, 2010. Letölthető: http://mek.oszk.hu/09200/09282/pdf/htm_konyv.pdf
- BARANYI Béla (2009) (szerk.): Kárpátalja. Kárpát-medence régiói, 11. Pécs-Budapest: MTA Regionális Kutatások Központja - Dialóg Campus Kiadó.
- BLÉNESI Éva - Mandel Kinga - Szarka László (szerk.): A kultúra világa. A határon túli magyar kulturális intézményrendszer. MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézet, Budapest, 2005.
- BORBÁNDI Gyula: Értékkörzés. Válogatás a szerző életművéből. Trikolor Könyvkiadó, Budapest, é.n.
- BORBÁNDI Gyula: A magyar emigráció életrajza 1945-1985 I-II. Európa Kiadó, Budapest, 1989.
- BORBÁNDI Gyula: Nyugati magyarok a változások éveiben 1985-1995. Basel – Budapest, 1996.
- Felvidéki utakon. 1-4. kötet. Mikes Kiadó, Bp., 1994-től.
- HARDI Tamás - TÓTH Károly (2009) (szerk.): Határaink mentén. Somorja, Fórum Kisebbségkutató Intézet.
- JUHÁSZ Gyula (főszerk.): Magyarságkutatás. A Magyarságkutató Csoport Évkönyve, Budapest, 1987.
- KOVÁCS Nóra (szerk.): Tanulmányok a diaszpóráról. Gondolat - MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézet, Budapest, 2005.
- KÓSA László (szerk.): A magyarságtudomány kézikönyve. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1991. 11-74.
- MAROSVÁRI Attila: A magyar cserkészlet az emigrációban 1945 és 1956 között. Budapest, MNYKNT, 2004.
- LISZKA József: A szlovákiai magyarok néprajza. Osiris Kiadó, Budapest, 2002.
- NAGY Csaba: A magyar emigráns irodalom lexikona. Argumentum Kiadó, Petőfi Irodalmi Múzeum és Kortárs Irodalmi Központ. Budapest, 2000.
- P. JÁKI Sándor Teodóz: Csángókról, igaz tudósítások. Való Világ Alapítvány, Budapest, 2002.
- PONGRÁCZ Attila: A Sao Pauló-i magyarság 1945-1990. Szeged, Szegedi Tudományegyetem, 2009.
- PUSKÁS Julianna: Kivándorló magyarok az Egyesült Államokban 1880-1940. Budapest, 1982.
- SZÁNTÓ Miklós: Magyarok a nagyvilágban. Budapest, 1970.
- TORBÁGYI Péter: Magyarok Latin-Amerikában. Budapest, MNYKNT, 2004.
- VÁRDY Béla: Magyarok az Újvilágban. Budapest, MNYKNT, 2000.
- Folyóiratok, lapok: Magyar Szó (Vajdaság), Új Szó (Szlovákia – www.ujso.sk), Bécsi Napló (Ausztria), Életünk (Németország), Délamerikai Magyar Hírlap (Argentína), stb.

Internet: <https://www.nemzetiregiszter.hu/>; <http://www.nyeomszsz.org/Uj/index.php/en/>;
<http://magyarsag.mti.hu>; <http://www.mediaklikk.hu/musor/hataroknelkul/>;

<http://www.kisebbsegkutato.tk.mta.hu/>; www.federatio.org; <http://www.balassiintezet.hu/hu/>;
<http://www.nemzetismeret.hu/>; <http://www.kormany.hu/hu/a-miniszterelnok-helyettes/nemzetpolitikaert-felelos-allamtitkar>; <http://bgazrt.hu/npki/>, <http://kitekinto.hu/karpat-medence>; <http://hataron-tuli-magyarok.weblink.hu/>; <http://videa.hu/videok/emberek-vlogok/az-evtizedekig-ismeretlen-chacoi-magyarok-argentina-chaco-egyenlito-yGpy6LKK2ABsUU3G>; stb.

Oktató: Dr. Lanczendorfer Zsuzsanna
